

УДК 371.32
УДК 371.134:74DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2023-2-2>**Розвиток творчого мислення здобувачів освіти: паперопластика в сучасному дизайні****Ковальчук Тетяна Петрівна¹***Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*E-mail: koval777tat@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6606-5742>**Богайчук Людмила Романівна²***Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*E-mail: Luda71@bigmir.netORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9142-763X>**Орос Іван Васильович³***Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна*E-mail: zelenaodessa@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4836-1900>

У статті розкрито, що в просторі сучасного дизайну та художньо-творчого навчання, зокрема, декоративно-прикладного мистецтва, зростає значення паперу як одночасно креативно-творчого матеріалу для моделювання, так і для створення художніх виробів, при цьому, папір є одночасно одним із найбільш доступніших художніх матеріалів щодо простоти в роботі і вартості, а паперопластика є важливим підґрунтям щодо сприйняття та створення студентами більш складних художніх форм професійного мистецтва. Зазначено, що, незважаючи на різні видання, така розрізненість не дозволяє застосувати паперопластику як концептуальне ціле - у різноманітті її зв'язків із проектною культурою, творчою лабораторією і методикою проектування в дизайні. Метою статті є розкрити паперопластику у просторі декоративно-прикладного мистецтва та з'ясувати теоретико-методичні засади обґрунтування ролі паперопластики у сучасному дизайні для розвитку творчого мислення студентів, становлення їхньої художньо-педагогічної майстерності.

У дослідженні використано такі методи: загальнонаукові (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація); науково-конкретні: історичний, мистецькознавчий, педагогічний, психологічний та підходи: системно-структурний, структурно-функціональний, компаративний, узагальнено результати досліджень паперопластики; уточнено її сутнісний зміст у площині декоративно-прикладного мистецтва, в сучасному дизайні; з'ясовано методичні засади до проблеми формування творчого мислення студентів художньо-педагогічної майстерності.

У змісті статті схарактеризовано методичні положення, принципи традиційної майстерності, розкрито специфіку декоративно-прикладного мистецтва, яке забезпечує формування компонентів художньої компетентності, передбачає розвиток творчо-образного мислення студентів. Прописано сутнісне образно підґрунтя паперопластики; зазначено, що оволодіння специфікою художньої образності сприяє формуванню у студентів естетичних уявлень як ціннісного акту осягнення реального світу. Розкрито, що «паперопластика» відображає специфіку авторського підходу до використання композиційних, конструктивних, структурно-технологічних закономірностей роботи з матеріалом. У розроблених методичних рекомендаціях до проведення практичних занять зазначено, що здобувач освіти повинен урахувати технологічні закономірності виготовлення виробу від початку (робота над ескізом) до завершення роботи відповідно до задуму. Акцентується на необхідності застосування певних арт-технологій, упровадження розробленої «Концептуальної технології» у просторі навчання паперопластики, які

¹ старший викладач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

² старший викладач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

³ старший викладач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

сприяють створенню художнього образу.

У висновках зазначено, що паперопластика як вид художньої діяльності посідає проміжну позицію між навчанням і грою та відповідає умовам, що забезпечують ефективність розвитку творчої активності виконавців. Навчання та практична робота з технікою паперопластики сприяють розвитку абстрактного, асоціативного, комбінаторного, логічного мислення. У процесі застосування «паперопластики» не тільки розвивається творче мислення студентів, але й набувається вміння стилізації і узагальнення щодо набутого практичного досвіду, сприяє образному відтворенню.

Ключові слова: паперопластика, дизайн, традиційна методика, концептуальна методика, образне мислення, креативність.

Вступ. У просторі сучасного дизайну та художньо-творчого навчання зростає значення паперу як образотворчого матеріалу в декоративно-прикладному, оформлювальному декораційному мистецтві, в дизайні та архітектурному моделюванні, у зв'язку з тим, що папір найбільш доступний художній матеріал щодо його простоти в роботі та вартості. Зазначимо, що техніки виконання виробів із паперу мають значні переваги та навчальні й виховні можливості для дизайну, оскільки на прикладі роботи з папером студенти освоюють цілу низку образотворчих навичок. Так, у процесі художньо-трудова діяльності здобувачі освіти навчаються аналізувати явища і предмети довколишнього світу, в них розвивається увага, композиційне мислення, зорова і образна пам'ять, почуття ритму, краси форми, її просторово-конструкційні особливості, сприйняття кольору і його перетворення.

У наявних дослідженнях, актуалізовано проблему професійної підготовки художників-дизайнерів, творчого розвитку особистості на засадах декоративно-прикладного мистецтва. Класифіковано види декоративного мистецтва та його функції, з'ясовано, що декоративне мистецтво є ефективним засобом розвитку художніх здібностей та креативності, що забезпечує гармонійний розвиток особистості та стимулює пізнавальну діяльність (Є. Антонович, Г. Захарчук, М. Станкевич, Р. Чугай) (Антонович, 1993: 56); у процесі навчання декоративного мистецтва створюються умови для формування педагогічної компетентності (Смірнова, 2010); вивчення декоративного мистецтва є невід'ємним компонентом професійної підготовки студентів мистецького профілю та залишається актуальною проблемою сучасної художньо-педагогічної освіти, натомість потребує впровадження нових технологій формування їхньої професійної компетентності, які залежать від методичної майстерності, використання засобів виразної мови образотворчого мистецтва, рівня володіння технічними прийомами зображення, процесу й закономірностей народної художньої творчості (Масол, 2009: 5).

продовж XX – XXI ст. теоретики і практики дизайну (Б. Рахманінов, В. Колейчук, А. Волков, В. Гамаюнов, А. Голубев, М. Калмикова, І. Максимов, М. Литвинов та інші), у різних виданнях методичних матеріалів школи дизайну звертаються до теми об'ємного моделювання і формоутворення із паперу – паперопластики (паперової пластики). У дослідженнях паперопластика представлена як багатогранне явище при цьому в одних випадках детально вивчаються особливості паперу як конструктивного матеріалу, в інших – як осягнення формальних законів композиції, методики моделювання, як інструмент розвитку творчих здібностей. Незважаючи на значний масив публікацій щодо творчого (О. Кайдановська, С. Коновець, І. Мужикова, Г. Сотська, О. Музика, О. Піддубна, Л. Покровщук, М. Стась, О. Сташук та ін.) і художнього (Л. Басанець, А. Марченко, Ю. Мохірева, І. Пастир, В. Щербина та ін.) аспектів професійної діяльності, проблема формування художньо-творчої компетентності на засадах паперопластики ще не була предметом окремого дослідження, зокрема, розвитку образного мислення студентів.

Отже, незважаючи на те, що паперове формоутворення має свою історію, безпосереднього вживання терміна «паперопластика» не набуло активності у виданнях. Водночас «поліфункціональність» декоративно-прикладного мистецтва, зокрема, паперопластики (паперової пластики), зазначається, що вона є важливим підґрунтям щодо сприйняття та створення студентами більш складних художніх форм професійного мистецтва.

Дослідницьке коло проблематики розвитку творчого мислення студентів, їхньої педагогічної майстерності на засадах паперопластики, незважаючи на наявні методично-навчальні посібники, статті, в яких порушувалися певні аспекти цієї проблеми, наявна розрізненість тематики цих публікацій, що не дозволяє розглядати в науковому вимірі паперопластику як концептуальне підґрунтя – у різноманітті її зв'язків із проєктною культурою, творчою лабораторією як методикою проєктування в дизайні. Виникає необхідність узагальнення творчого досвіду художників, дизайнерів, істориків і теоретиків, з'ясування творчо-розвивальних засад паперопластики - моделювання з паперу, та її ролі у сучасному дизайні.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є визначення і характеристика паперопластики у просторі декоративно-прикладного мистецтва, розкриття теоретико-методичних засад феномену

«паперопластика», обґрунтування ролі паперопластики у сучасному дизайні для розвитку творчого мислення студентів та набуття їхньої художньо-педагогічної майстерності.

Матеріали та методи дослідження. Для розкриття поставленої проблеми застосовано та використано методи: загальнонаукові (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація); науково-конкретні: історичний, мистецькознавчий, педагогічний, психологічний; підходи: системно-структурний, структурно-функціональний, компаративний, узагальнено думку щодо феномену «паперопластика», уточнено її сутнісний зміст у площині декоративно-прикладного мистецтва, у сучасному дизайні та конкретизовано методичні засади проблеми розвитку творчого мислення студентів та художньо-педагогічної майстерності.

Результати дослідження. Було враховано, що заняття з декоративно-прикладного мистецтва розвивають у студентів продуктивну фантазію, уяву, без яких не існує емоційної культури людини, розвивають цінні риси творчої особистості; заняття паперопластиком створюють сприятливі умови для самовираження, розвитку творчої особистості, надають можливість реалізувати індивідуально-творчі ідеї; під впливом декоративного мистецтва у студентів формуються вміння осмислювати культуру, традиції, історію, моральні цінності свого народу й давати їм об'єктивну оцінку, вірити у свій культурно-духовний потенціал (Смірнова, 2011: 187). У процесі дослідження орієнтувались на принципи традиційної майстерності декоративного мистецтва: побудову речей відповідно до властивостей і можливостей матеріалу; зв'язок художньої форми з технологічними способами її оброблення; єдність художньої форми і практичного призначення виробів, творчо-сутнісні основи декоративно-прикладного мистецтва, яке забезпечує формування компонентів художньої компетентності і водночас розвиток творчо-образного мислення здобувачів освіти.

Для створення уявлення про сутнісне підґрунтя паперопластики, зазначимо, що декоративно-прикладне мистецтво, відображуючи в численних видах художньої практики предметно-духовний світ людини, активізуючи емоції, мистецьку ерудицію, пізнавальні потреби та інтереси студентів, розвиває їхні художні здібності, мобілізує інтелектуально-творчий потенціал, увагу, зорову пам'ять, креативне мислення, уяву, стимулює в процесі творчості готовність до вимогливості, що закладає основи фаховості майбутнього викладача образотворчого мистецтва, а емоційно-сміслова сутність паперопластики, як особливого мистецтва, сприяє формуванню художньо-образної компетентності здобувачів освіти.

У сучасному дизайні достатньо значима роль паперопластики, яка передбачає розвиток художньо-образного мислення фахівців, дозволяє виявити унікальність кожної людини. Виокремлюють три види художнього мислення: раціоналістичне мислення; суб'єктивно-експресивне мислення з переважанням емоційного компонента в емоційному інтелекті; художньо-аналітичне мислення, що синтезує образно-художнє і конструктивно-композиційне раціоналістичне мислення, які є водночас представлені складниками художнього мислення. При цьому, аналіз видів мислення, як зазначає В. Кардашов, свідчить про різну вагомість раціонального й емоційного компонентів у кожному з них. Отже, всі види мислення у структурі художнього мислення інтегровані, являють собою єдність трьох видів мислення. Натомість у кожному конкретному випадку, у творчості того чи того учня ми бачимо, який вид мислення переважає (Кардашов, 2007: 67).

На наш погляд, у цьому аспекті необхідно взяти до уваги що саме оволодіння специфікою художньої образності декоративно-прикладного мистецтва є основою паперопластики як дотичної до «життєвої творчості», яка формує у студентів прагнення естетичного наповнення і перетворення простору, намагання естетизувати процес художньо-творчої діяльності. Крім того, емоційна забарвленість творів паперопластики активізує естетичні уявлення як ціннісний акт осягнення світу. Зазначимо, що значна частина сучасних матеріалів, з якими має справу дизайнер – це «площинні матеріали», що дає дизайнерам можливості використовувати паперопластиком як індивідуальну творчість.

Відзначимо, що у сучасних теоріях дизайну термін «паперопластика»: традиційно співвідноситься із термінами «паперова пластика», «орнаментальна структура», «паперова конструкція», «структурний простір зі спрямовуючими поверхнями», «трансформація площинного аркуша»; надає можливість історично виявити еволюцію паперу як матеріалу моделювання. Простежити розвиток прийомів і технік моделювання, спадкоємність жанру експериментального моделювання; з'ясувати специфіку авторського підходу до вивчення композиційних, конструктивних, структурно-технологічних закономірностей. Отже, термін «паперопластика» відображає як художньо-творчі особливості, так і специфіку самого жанру, який за своїм змістом є значно ширшим, ніж «використання складчастих або інших структур з паперу в графічному дизайні», а композиції стають не тільки зразками паперопластики, але й аналітичним матеріалом, що дозволяє виявити формотворчі закономірності. Фактично, це своєрідний сучасний «дизайнерський фольклор», таємниці і прийоми якого передаються безпосередньо в процесі живої роботи і є формотворчих багажем художніх лабораторій.

Зауважимо, що сутність поняття «паперопластика» можна розглядати в позитивних контекстах: передбачає незначні витрати для конструкторської і художньої творчості з паперу; є найцікавішою і водночас інтелектуально складною і трудомісткою – творчим та методичним складником організації «гри», навчання і роботи з папером. Водночас фігурки паперопластики мають яскраво виражене, утилітарне значення як іграшки, подарунки. Крім того, паперове моделювання є ефективним засобом виховання; оскільки заняття паперопластиком формують такі моральні якості, як колективізм, вміння співпереживати, готовність надавати допомогу, бажання радувати оточуючих результатами своєї праці. Провідними мотивами цього виду діяльності є прагнення до творчої самореалізації, бажання створювати нове, оригінальне (Пригодій, 2006: 102-103).

На нашу думку, незважаючи на те, що папір (як основний елемент «паперопластики») у просторі дизайну є одним із найбільш декоративних, технологічних, цілком «конструктивних і притому доступних і безпечних» матеріалів, який, на жаль, використовується в освітньому процесі не повною мірою своїх творчих можливостей. В сучасному вимірі, за словами А. Пригодія, заняття паперопластиком є достатньо важливою формою навчання для дизайнерів, оскільки у процесі навчання «паперопластики» збагачуються знання, розвиваються вміння в області стилізації і узагальнення «реальних» форм до образного відтворення, організації архітектоніки площинних і об'ємних форм, їх виразної гармонії (Пригодій, 2006: 246).

У методичних рекомендаціях до проведення практичного заняття, суттєвими вважаємо такі завдання студентам, а саме: готуючись до практичного заняття, здобувачам освіти необхідно переглянути систему практичних занять з художньої праці та основ дизайну, зміст яких передбачає засвоєння основних понять кожної техніки, що вивчаються; види практичної діяльності на заняттях з художньої праці (репродуктивна і творча), ознайомитись з умовами, необхідними для організації занять з ручної праці; з'ясувати вплив художньої праці на всебічний творчий розвиток особистості тих, хто навчається; розглянути види, структуру та способи організації занять з художньої праці; схарактеризувати правила техніки безпеки на заняттях з художньої праці.

Така попередня робота дозволяє ознайомитися з усім процесом виконання виробу: від початкового ескізу через натурні замальовки до оформлення задуму в матеріалі; способи і прийоми декоративно-пластичного оброблення поверхні аркуша паперу; виразні засоби формоутворення виробів; композиційні закономірності заповнення поверхні аркуша (ритмічна організація зображення способом повторення і групування елементів, предметів, чергуванням елементів, близьких за формою, кольором, розміром); поняття про форму і її основні характеристики (пропорції співвідношення величини, висоти і вплив їх на образне рішення моделі, умовну будову і конструкцію); основні поняття просторових явищ і передання їх на площині і об'ємної форми в прикладному мистецтві, в дизайні, а також збагатити знання і розвинути вміння в області кольору (поняття про темні і світлі кольори, нюансні і контрастні, локальні, однотональні, різнонасищенні, родинно-контрастні, додаткові кольори, про асоціативне відображення в кольорі).

Зазначимо, що на практичних заняттях зі студентами було використано й арт-технології у просторі декоративно-прикладного мистецтва. Арт-технології (від англ. art – «мистецтво, майстерність») – це новий перспективний напрям сучасної художньої освіти. Застосування арт-технологій в освітньому процесі дозволяє: розкрити творчі здібності та особистісний потенціал студентів; розвинути рефлексійні здібності студентів; сформувати художньо-педагогічні компетенції, необхідні для подальшої професійно-педагогічної діяльності (Шпитальова, 2018: 605).

Таким чином, впровадження розробленої нами «Концептуальної технології» у просторі навчання «паперопластики» сприяло усвідомленню майбутніми фахівцями її важливості для своєї майбутньої професійної діяльності, особистісного самостворення як художника-дизайнера, розвитку відчуття художньо-естетичних цінностей, постановці творчо-адекватних цілей. В процесі занять студенти оволодівають професійними навичками, яка виявляється у створенні художніх образів.

Висновки. Паперопластика як вид діяльності займає проміжну позицію між навчанням і грою, відповідає умовам, які забезпечують ефективність розвитку творчої активності: уможлиблює оволодіння досвідом самостійної, нової для них діяльності; створює інформаційно збагачене середовище; сприяє активізації розумової і творчої освітньої діяльності; позитивно впливає на психічний розвиток особистості. Навчання та практична робота з технікою паперопластики є ефективним засобом розвитку та формування творчих здібностей майбутнього художника-дизайнера для розвитку абстрактного, асоціативного, комбінаторного, логічного мислення, що підвищує творчий потенціал особистості, яка формується, і виконують кілька функцій: пізнавальну, естетичну, відображальну, виховну, комунікативну, розвивають та підвищують загальний інтелектуальний рівень; у процесі навчання «паперопластики» розвиваються: творче мислення студентів, набуваються вміння стилізації і узагальнення щодо організації архітектоніки площинних і об'ємних форм, їх виразною гармонії, передбачає набуття практичного досвіду до образного відтворення.

Відповідно до того, що майбутні художники у просторі дизайну набувають готовності до перетворення і вдосконалення своєї художньо-творчої діяльності, професійного зростання, оволодівають системою прийомів самореалізації і розвитку індивідуальності в межах професії (як художника і як педагога), то є необхідність, розроблення та створення Моделі становлення художньо-творчої компетентності майбутнього дизайнера.

Література

Антонович Є. А., Захарчук Г. В., Чугай Р. В., Станкевич М. С. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 342 с.

Васерчук Ю. А. Бумагопластика в проектной культуре дизайна: материал, технология, принципы моделирования: дис... канд. искусствоведения: 17.00.06. Москва, 2007. 327 с.: ил.

Кардашов В. М. Художньо-творчий розвиток особистості: теоретичний та методичний вимір: Монографія. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні», 2007. 256 с.

Ковальчук Т. П., Резниченко Н. И. Виды художественной работы с бумагой: наглядно-методическая разработка. Одеса: Астропринт, 1998.

Масол Л. М. Підготовка вчителів до поліхудожнього виховання учнів (теоретичні підходи й експериментальний досвід). *Мистецтво та освіта*. 2009. № 2. С. 2-6.

Петрова И. М. Объемная аппликация: Учебно-методическое пособие. СПб: «Детство-пресс», 2000.

Пригодій А. В. Дослідження методики навчання учнів конструюванню об'єктів з паперу. *Вісник Чернігів. держ. пед. ун-ту імені Т.Г. Шевченка*. Вип. 37. Серія: Педагогічні науки: зб. Чернігів, 2006. №37. С. 101-105.

Пригодій А. В. Обґрунтування структури і змісту програми гурткової роботи «Паперова пластика». *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*: зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини. Вип. 18. К.: Міленіум, 2006. С. 244-251.

Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2005. 360 с.

Смірнова О. О. Методика формування художньо-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі навчання декоративно-прикладного мистецтва: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2010.

Смірнова О. О. Творчі якості особистості художника-педагога у структурі професійної діяльності. *Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Умань, 20–21 жовтня 2011 р.). Умань: ПП Жовтий О.О., 2011. 288 с. С. 186-189.

Шпитальова О. В. Арт-технології у формуванні творчої особистості студента засобами народного декоративно-прикладного мистецтва. *Молодий вчений*. 2018. № 3 (55). С. 602-606.

The role of paper plastic in modern design in the development of students' creative thinking

Kovalchuk Tetiana⁴

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

Bohaychuk Liudmila⁵

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

Oros Ivan⁶

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

⁴ Senior Lecturer of the Department of the Theory and Methods of Decorative and Applied Arts and Graphics at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"

⁵ Senior Lecturer of the Department of Theory and Methods of Decorative and Applied Arts and Graphics at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"

⁶ Senior Lecturer of the Department of Theory and Methods of Decorative and Applied Arts and Graphics at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"

The article highlights that in the space of modern design and artistic and creative education, in particular decorative and applied arts, the importance of paper is growing as both a creative material for modelling and for creating artistic products, and at the same time, the paper is simultaneously one of the most accessible art materials both from the viewpoint of ease of use and cost, and paper craft is an important basis for students' perception and creation of more complex artistic forms of professional art. It is noted that despite various editions, this disparity does not allow fully revealing paper-making as a conceptual whole – in the diversity of its connections with project culture, creative laboratory and design methodology in design. The purpose of the article is to reveal paper-making in the space of decorative and applied arts as well as to identify its theoretical and methodological foundations and to substantiate the role of paper-making in modern design for the formation of students' creative thinking alongside the formation of their artistic and pedagogical skills.

These methods were applied and used to reveal the problem: general scientific (analysis, synthesis, generalization, systematization); scientific and specific: historical, artistic, pedagogical, psychological and approaches: systemic-structural, structural-functional, comparative, with the help of which the opinion regarding the phenomenon of paper-making is generalized, its essential content is clarified in the plane of decorative and applied arts, in modern design, and methodical methods are specified principles to the problem regarding the development of creative thinking of students specialized in artistic and pedagogical mastery.

In the main content, it is noted that on the basis of methodological provisions and basic principles of traditional craftsmanship, the creative and essential foundations for decorative and applied arts are manifested, which ensures the formation of components of artistic competence and, at the same time, requires the use of students' creative and figurative thinking. The idea of the key figurative-essential basis for paper-making is provided and it is noted that mastering the specifics of artistic imagery forms students' aesthetic ideas as well as a valuable act of understanding the world. It is highlighted that "paper plastic" also reflects the specificity of the author's approach to the study of compositional, constructive, structural and technological regularities of the work with material. In the content of the Methodological recommendations for conducting practical lessons, it is emphasized that the result should reflect the student's mastery – from the initial sketch through full-scale sketches to the design of the idea in the material. It is justified that in addition to the traditional methodical principles of education, there is a need to use certain art technologies. It is emphasized that the implementation of the developed "Conceptual Technology" in the teaching space of paper-making contributed to the decision-making process regarding the means of creating an artistic image.

In the conclusions, it is noted that paper-making as a type of activity occupies an intermediate position between learning and playing and meets the conditions that ensure the effectiveness of the development of creative activity. Learning and practical work in the technique of papier-mâché using papier-mâché is important for the formation and development of abstract, associative, combinatorial, logical thinking, in the process of learning "papier-mâché" the creative thinking of students is formed and the skills of stylization and generalization are acquired, which involves the acquisition of practical experience for figurative reproduction. In the perspective of further research, it is important to consider the need to research, develop and create a model for the development of the future designer's artistic and creative competence.

Keywords: paper-making, design, traditional technique, conceptual technique, imaginative thinking, creativity.

References

- Antonovych, E.A., Zakharchuk, G.V., Chugai, R.V., & Stankevich, M.S. (1993). *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo [Decorative and applied art]*. Lviv: Svit [in Ukrainian].
- Kardashov, V.M. (2007). *Khudozhn'o-tvorchyy rozvytok osobystosti: teoretychnyy ta metodychnyy vymir [Artistic and creative development of personality: theoretical and methodical dimension]*. Melitopol: LLC "Publishing house of the Melitopol city printing house" [in Ukrainian].
- Kovalchuk, T.P., & Reznichenko, N.Y. (1998). *Vidy khudozhestvennoy raboty s bumagoy: naglyadno-metodicheskaya razrobotka [Types of artistic work with paper: visual and methodical development]*. Odesa: Astroprint. [in Russian].
- Malkov V.I. (2012). *Bumazhnyye fantazii [Paper fantasies]*. Moscow: Enlightenment [in Russian].
- Masol, L.M. (2009). Pidhotovka vchytelya do polimystets'koho vykhovannya uchniv (teoretychni pidkhody ta eksperymental'nyy dosvid) [Teacher training for multi-art education of students (theoretical approaches and experimental experience)]. *Mystetstvo ta osvita – Art and education*. Vols. 2. pp. 2-6. [in Ukrainian].
- Prygodii, A.V. (2006). Doslidzhennya metodyky navchannya uchniv konstruyuvannyu ob'yektiv z paperu [Study of the methodology of teaching students to construct objects from paper]. *Visnyk Chernihiv. derzh. ped. un-tu imeni T.H. Shevchenka. Vyp. 37. Seriya: Pedahohichni nauky: zb. – Chernihiv Bulletin. state ped. University named after T.G. Shevchenko. Vol. 37. Series: Pedagogical sciences: coll.* Chernihiv. Vols. 37. pp.

101-105. [in Ukrainian].

Petrova, I.M. (2000). Ob"yemnaya aplikatsiya [Comprehensive application]. St. Petersburg: "Detstvo-press" [in Russian].

Prygodii, A.V. (2006). Obgruntuvannya struktury i zmistu prohramy hurtkovoyi roboty «Paperova plastyka» [Justification of the structure and content of the group work program "Paper plasticity"]. *Psykhologo-pedahohichni problemy sil's'koyi shkoly: zb. nauk. pr. Uman. derzh. ped. un-tu imeni Pavla Tychyny – Psychological and pedagogical problems of the rural school: coll. of science Uman Ave. state ped. Pavlo Tychyna University*. Vol. 18. K.: Millennium. pp. 244–251 [in Ukrainian].

Rudnytska, O.P. (2005). Pedahohika: zahal'na ta mystets'ka: navchal'nyy posibnyk [Pedagogy: general and artistic] Ternopil: Educational book. Bohdan [in Ukrainian].

Shpitalovam O.V. (2018). Art-tekhnohyyi u formuvanni tvorchoyi osobystosti studenta zasobamy narodnoho dekoratyvno-prykladnoho mystetstva [Art technologies in the formation of a student's creative personality by means of folk decorative and applied art]. *Molodyy vchenyy – Young scientist*. Vols. 3 (55). pp. 602-606 [in Ukrainian].

Smirnova, O.O. (2010). Metodyka formuvannya khudozhn'o-pedahohichnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u protsesi navchannya dekoratyvno-prykladnoho mystetstva [Methodology of formation of artistic and pedagogical competence of future teachers of fine arts in the process of teaching decorative and applied arts]. *Candidate's thesis*. National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Kyiv [in Ukrainian].

Smirnova, O.O. (2011). Tvorchi yakosti osobystosti khudozhnyka-pedahoha u strukturi profesiynoyi diyal'nosti [Creative qualities of the personality of an artist-pedagogue in the structure of professional activity]. *Teoretyko-metodolohichni aspekty mystets'koyi osvity: zdobutky, problemy ta perspektyvy: materialy Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Uman', 20–21 zhovtnya 2011 r.) – Theoretical and methodological aspects of art education: achievements, problems and prospects: materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (Uman, October 20-21, 2011)*. Uman: PP Zhovtyy O.O. 288 p. pp. 186-189 [in Ukrainian].

Vaserchuk, Yu. (2007). Bumagoplastika v proyektnoy kul'ture dizayna: material, tekhnologiya, printsipy modelirovaniya [Paper plastic in the project culture of design: material, technology, principles of modelling]. *Candidate's thesis*. Moscow [in Russian].

Accepted: April 05, 2023

